

SALMENKYLÄN KYLÄSUUNNITELMA

NURMEKSEN KAUPUNKI TEKNINEN TOIMI
KAAVOITUSTOIMISTO
2001

1. SALMENKYLÄ

Salmenkylä sijaitsee Nurmeksen kaupungissa Pielisen länsirannalla osin Juuan kunnan rajaa vasten. Nimensä Salmenkylä on saanut salmesta, joka yhdistää Pielisen ja Kuokkasenjärven toisiinsa. Asukkaita tällä hetkellä reilut 200. Kylän koulu lopetti toimintansa v. 1999 toimittuaan 98 vuotta. Salmenkylässä on nykyisin n.15 maatilaa, näistä 13 on keskittynyt karjatalouteen. 10 lypsykarja ja 3 lihakarjatilaa. Kylän asumismuoto on tunnuspiirteiltään nauhakylä, koska pääasiallisesti asutus sijoittuu molempien kyläteiden Salmenkylän- sekä Viementien varteen.

2. SALMENKYLÄN HISTORIAA

2.1 Esihistoriallinen aika

Ihmisen historian katsotaan alkaneen varsinaisesti kvartaarikauden alkupuolella, siis jääkauden kanssa samanaikaisesti satojatuhansia vuosia sitten. Sitä ennen oli maapallo ehtinyt nähdä monta vaihetta, kasvi- ja eläinkuntakin olivat kehittyneet lähes nykyiselleen. Vanhin kulttuuri, josta tiedetään sen jättämien muistojen perusteella, tunnetaan nimellä kivikausi. Kivikauden nimi muodostuu siitä miten esihistorialliset esi-isämme käyttivät kiveä aseissa ja tarveesineissä metallien ollessa tuntemattomia. Kiven ohella ajoittain käytettiin runsaasti puuta ja luuta sekä myöhemmin savea.

Kivikauden muistot ovat jakautuneet tasaisesti koko maan yli ja niinpä niitä on Nurmeksessakin tavattu lukuisasti. Vanhinta kantaa edustaa näissä Salmenkylän Viementenjärven pohjoispäässä Savelan pellostä löytynyt reikänuija. Tämä on perin harvinainen

Itä-Suomessa, kuuluu varsinaisesti Pohjanmaan rannikon esineistöön. Kivikausi päättyi noin vuonna 1000 eKr ja sitä seurasi maamme lounaisosissa pronssikauden nimellä tunnettu ajanjakso. Tämän perusteella Salmenkylän osalta ei voida puhua pronssikaudesta.

2.2 1600-luku

Salmenkylä sai asutuksensa n. 1630-luvulla. Tuohon aikaan Salmenkylässä harrastettiin paljon kaskiviljelyä. Pellot olivat pieniä, mutta niiden ala laajeni vuosien mittaan merkinä asutuksen vakiintumisesta. Itsenäiseksi kyläksi Salmenkylä pääsi 1650-luvulla, kun se erosi Savikylästä. 1660-luvun vaiheilla puolustuslaitoksen luutnantti Gååsin tilalle tullut Lars Pekanpoika Björn asui mm. Salmenkylässä.

2.3 1700-luku

1700-luvulla tapahtunut peltoviljelyksen voimistuminen hajotti tiheään asutut kalastajakylät ja veti kaskitalot vaaroilta alas viljavampien peltomaiden äärelle. Tämän kehityksen myötä tapahtui myös voimakasta asutuksen lisääntymistä. Ennen 1770 asutus säilytti suurelta osalta entisen leimansa. Vanhat tiheät kylät alkoivat kyllä hajaantua osan taloista siirtyessä pois väljemmille aloille, mutta samoille tienoille ilmestyi uusiakin taloja. Samaan aikakauteen kuuluu vielä Nurmeskylän 2:n muutto Salmenkylään, jossa se sai sittemmin numeron 23. Siirtojen ohella asutus laajeni uusien tilojen syntyessä. Näin täytettiin rehevimmät rantamaat ja kaskivaarat. Tilanjaot saivatkin juuri tähän aikaan suuren merkityksen asutuksen levittäjinä ja tihentäjinä. Jakojen avulla syntyi uusikantatiloja, joista Salmenkylään 4 tilaa. Asutuksen kannalta eivät tilanjaot eronneetkaan käytännössä uusien tilojen perustamisesta. Särkivaara erosi Salmenkylästä isonjaon aikaan. Asutuksen leviäminen ei aina saanut tapahtua rauhassa, vaan hyvin usein nousivat vanhat asujat vastahankaan pelätessään uudistilojen loukkaavan oikeuksiaan. ehkä eniten vastustettiin Korpi-Jaakon asutuspuuhia, jotka hän vei päätökseen tarmokkaasti eikä aina täysin oikeita menettelytapoja noudattaen. 1759 vastustettiin ankarasti hänen hanketta torpan perustamiseksi kuoppapuron suuhun Salmenkylässä.

2.4 1800-luku

Keskeinen muutos tapahtui Salmenkylän ja Nurmeskylän välillä, jossa kaikki edelliseen kuuluneen Kuokkastenjärven itärannan talot siirrettiin Nurmeskylään. Kynsiniemessä olivat molempien talot niin lähekkäin ettei selvän kylärajan vetäminen olisi ollut mahdollista ja samoin sekoittuivat lähempänä Kuokkastenkoskea Nurmeskylän niityt Rantalaisten viljelyksiin. Järvi ja salmi sen sijaan muodostivat selvän rajan, vaikka muutos maksoikin Salmenkylälle sen kanta-alueen, Kuokkastensalmen itärannan. Salmenkylä menetti alueita myös eteläpäästäkin, kun Steniuksen tilat erotettiin omaksi jakokunnakseen Särkivaaraksi. Salmenkylän ensimmäinen torppari oli nimeltään Juho Wallius. Se tapahtui n. 1800-luvulla.

2.4.1 Tilat isonjaon mukaan

Isossa jaossa v. 1837 Salmenkylässä oli 24 tilaa, jotka ovat rekisterinumeron mukaisessa järjestyksessä: Paljakka, Ollilla, Kylmäpuro, Lahtela, Juusola, Huhtilahti, Kejolanvaara, Pyykkölä, Korihvaara, Lopotti, Martikkala, Kökkö, Rantala, Nevala, Patasuo, Matikkalahti, Matikkaniemi, Karjala, Marola, Suomala, Nälkämäki, Purola, Korhola ja Juhannanvaara.

Salmenkylän rajojen mittausta ja jakaminen tapahtui vuonna 1845. Tämän seurauksena loppuivat kaikki maariidat, jotka olivat johtuneet rajojen epämääräisyyksistä. Jakoasiakirja ilmoitti tarkasti mitä kellekin kuului.

2.4.2 Ammatinharjoittajat

Salmenkylässä on toiminut monenlaisia yrittäjiä jo monien vuosikymmenien ajan. Vuosina 1815-20 Pekka Karjalainen toimi pitäjänsuutarina Salmenkylässä. 1830-45 Paavo Turunen toimi seppänä Salmenkylässä. 1850-70 toimi Sivonen, josta tuli myöhemmin Sellman, ensiksi Nurmeskylässä, sitten Salmenkylässä, jonka jälkeen hän opetti taitonsa Heikki Kaikkoselle.

Salmenkylään perustettiin v. 1897 yhtiömeijeri, joka vähäisestä alusta kasvoi verraten suureksi laitokseksi. Osakkailla oli separaattorit kotonaan, joten meijeriin tuotiin vain kermat pari kertaa viikossa.

2.5 1900-luku

1900-luvun vaiheilla Salmenkylässä oli muutama kyläkauppaa mm. Särkivaarassa ja Puumalassa. Tavarat tuotiin kauppaan talvella hevosella Nurmeksesta ja kesällä laivalla Syvälahteen. Kyläkaupoista ostettiin siihen aikaan kaikenlaista tavaraa. Ylisenvaaralaiset ostivat jopa jauhot kaupasta, koska he eivät paljon viljelleet itse. Salmenkylässä kestikievereita oli kaksi toinen sijaitsi Ollilassa. Tarkoituksena oli että kestikievarissa piti olla syötetty ja levännyt hevonen matkalaisia varten. Jos kulkijoita oli enemmän, oli myös lähitaloilla velvollisuus antaa hevonen kestikievarin käyttöön tai lähteä viemään kulkijaa.

Nuorisoseuran toiminta alkoi vuonna 1900 tammikuun 28. päivänä. Ensimmäiset iltamat seura järjesti huhtikuun 1. päivänä 1900. Ensimmäisenä vuonna seura järjesti monenlaisia tapahtumia kuten esim. kokouksia (kaikkiaan 21). Salmenkylän koulu perustettiin vuonna 1902. Koulutoiminta alkoi pienten lasten sisään kirjoituksella maanantaina 8. päivänä syyskuuta 1902. Heitä tuli aiemmalle osastolle 10 ja ylemmälle 20. Siellä opetettiin uskontoa laskentaa, sisälukua, maantietoa, laulua ja kirjoitusta. Vuonna 1904 perustettiin nuorisoseuran yhteinen ompeluseura.

Ensimmäinen linja-auto kulki 1920-luvulla. Sen omisti Yrjö Saarelainen. Autossa oli katto mutta ei seiniä istuinten lisäksi. Linja-autoon mahtui toistakymmentä ihmistä. Nopeus oli n. 60 km tunnissa. Myöhemmin rupesi kulkemaan Pennasen oikea linja-auto. Linja-auto kulki mm. reittiä Nurmes – Salmenkylä – Juuka – Kuopio.

Toukokuussa 1926 rakennettiin Salmenkylän Viemenenjärven pohjoispäässä sijaitsevalle Viemenjoelle silta, joka tuli helpottamaan tavaroiden kuljetuksia. 1930-luvulla rakennettiin kylän seurojentalo yhteistyössä maamiesseuran ja marttojen kanssa.

Pennasenvaaran koulu rakennettiin 1930-luvulla, joka myöhemmin lakkautettiin.

Kuva 1. Pennasenvaaran koulu on nykyisin asuttu

Salmenkylän toinen koulurakennus rakennettiin myös 1930 luvulla. 1950-1960-luvulla Ylisenvaarassa oli peräti kaksi kyläkauppaa. Tällä hetkellä Ylisenvaarassa ei ole kauppoja niin kuin ei myöskään Salmenkylässä. Salmenkylän Jukolan kauppa lakkautettiin vuonna ? Verkkopuron yläjuoksulla on ollut vesimylly 1930-50 luvulla. 30-luvulla myllyssä on jauhettu viljaa ja 50-luvulla myllyssä on tehty päreitä.

Kuva 2. Entisaikojen pärehöylä

1978-luvulla Salmenkylällä oli kylätoimikunnan ja maatalouskyläohjelman mukainen kehittämishanke. Kehittämishankkeeseen kuului koko kylän elinolosuhteiden parantaminen. Esimerkiksi kylälle on pyritty saamaan jääkiekkokaukalo, yleinen uimaranta ja kylän polkuverkosto. Maaliskuussa 1979 kotikylä-työryhmä julkaisi Salmenkylän ensimmäisen kyläsuunnitelman. Se oli kyläkohtainen kehitystyö. Tutkijoina olivat Nurmeksen kaupunki, P-K:n Maaseutukeskus ja Nurmeksen Osuuspankki. Kyläsuunnitelmassa kirjattiin yleistavoitteita ja erityistavoitteita maatalouden ja muiden väestöryhmien kehittämisessä. Salmenkylä oli ensimmäisten kylien joukossa lähtenyt kylän kehittämistyöhön.

Kuva 3. Salmenkylän kyläkoulu tuhoutui lähes täysin.

Salmenkylä liittyi vesiosuuskuntaan vuonna ? Vesijohtoverkko kaivettiin Salmenkylän sekä Savikylän kanssa samassa hankkeessa. Salmenkylän toinen koulurakennus tuhoutui tulipalossa vuonna 1984. Vahingot nousivat jopa 0,5 miljoonaan markkaan.

3. SALMENKYLÄN YHDISTYKSET JA SEURAT

3.1 Salmenkylän nuorisoseura

Tammikuun 28. päivänä 1900 kirjoitettiin ensimmäiset rivit nuorisoseuratoimintaan Salmenkylällä. Tuolloin oli Särkivaaran Sampolaan kokoontunut alueen nuoria ja vähän vanhempiakin keskustelemaan nuorisoseuran perustamisesta. Maanviljelijä Alfred Järnefelt luki Nurmeksen nuorisoseuran säännöt, jotka Keisarillinen Suomen Senaatti oli alamaisuudessaan noudatettavaksi vahvistanut toukokuussa 1890. Kokouksen yksimielisellä päätöksellä perustettiin Salmin ja Särkivaaran kylille yhteinen nuorisoseura. Ensimmäiseksi jäsenmaksuksi päätettiin 50 p. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi eli esimieheksi valittiin maanviljelijä Lauri Kejonen.

Ensimmäiset iltamat seura järjesti huhtikuun 1. päivänä 1900. Ohjelmistossa oli mm. kaksi näytelmäkappaletta, Kadonnut sateenvarjo ja Mustalainen. Pääsymaksu oli 50 p. Iltama-ohjelma onnistui niin hyvin, että esim. Kadonnut sateenvarjo -näytelmä piti esittää kahteen kertaan. Kansaa oli iltamiin saapunut erittäin paljon, jopa Juuasta ja Kuhmonniemeltä saakka.

Kokouksia pidettiin tiheään, ensimmäisenä vuonna kaikkiaan 21. Ne olivat yleensä hyvin vaihtelevia. Niissä ei ainoastaan käsitelty seuran toimintaa, vaan myös leikittiin ja laulettiin sekä keskusteltiin monista asioista. Aivan ilman välikohtauksia ei seuran toiminta alussakaan sujunut. Muutamia henkilöitä joutui seura erottamaan jäsenyydestään näiden huonon käytöksen tai muun syyn takia.

Urheilu on ollut seurassa tärkeällä sijalla alusta alkaen. Kilpailulajeina ensimmäisinä vuosina olivat pituus- ja korkeushyppy, juoksu, kuulanheitto ja pussitaistelu, talvisin tietenkin hiihto. Seura avusti myös ulkopuolisia yhteisöjä ja yksityisiäkin. Niinpä seuralla oli kidelaatikko, jonka välityksellä jäsenet saattoivat kirjoitella toisilleen. Kideen saajan oli sitten lunastettava kide itselleen pienellä rahasummalla. Jos hän ei sitä tehnyt, kirje luettiin kokouksessa ääneen. Osa kidelaatikon tuloista lahjoitettiin köyhille kansakoulun oppilaille. Samoin seura avusti kansakoulun urkuharmonin hankinnassa.

V. 1904 perustettiin seuran yhteyteen ns. ompeluseura, joka antoikin lisäväriä jo hieman hiljentyneeseen toimintaan. Tämä ei kuitenkaan jaksanut toimia pitkään vaan seurassa tulikin reilun viiden vuoden hiljaiselo. Helmikuussa 1910 aloitettiin taas uudella innolla ja osin uusien henkilöiden voimin ja toimintaa riitti aina vuoteen 1917. Tämän jälkeen toiminta tyrehtyi lähes 20 vuodeksi, kunnes 1935 seura jälleen herätettiin henkiin. 1930-luvulla rakennettiin myös kylän seurojentalo yhteistyössä maamiesseuran ja marttojen kanssa.

1930- ja 1940-luvuilla seura toimikin erittäin vilkkaasti. 40-luvulla oli myös näytelmätoimintaa, valmistettiinpa joitakin suurempitöisiäkin näytelmiä, mm. Roinilan talossa, jota esitettiin oman kylän lisäksi myös aluepiirin kesäjuhlilla Nurmeksessa. Seuran lehti, Tohina ilmestyi 1940-luvulla melko aktiivisesti. Osa näistä lehdistä on edelleen tallella.

Vuonna 1946 saavutettiin jäsenmäärässä melkoisen kunnioitettava luku. Jäseniä oli tuolloin peräti 205, mikä on tällaiselle kylälle melkoinen määrä ja kertoo myös, että nuorisoseura-aate eli tuolloin, heti sotien jälkeen kenties parasta aikaansa. 1950-luvun alussa toiminta tyrehtyi noin kymmeneksi vuodeksi, 1960-luvun alussa yritettiin toimintaa jälleen herätellä henkiin, mutta melko laihoihin tuloksiin. Viimeisin "herättely" tapahtui sitten keväällä 1974, mistä lähtien nuorisoseura on toiminut Salmenkylällä yhtäjaksoisesti.

Vuonna 2000 tuli täyteen 100 vuotta nuorisoseuran perustamisesta Salmenkylälle. Perustamisen jälkeen seura on nähnyt monenlaisia vaiheita. Välillä toiminta on loppunut kokonaankin, mutta aina se on muutaman vuoden jälkeen käynnistetty uudelleen.

Viimeisten vuosien aikana toiminta on painottunut liikuntapuolella. Varsinkin lentopallotoiminta niin miesten kuin naistenkin puolella on ollut vireää viimeisten kahdenkymmenen vuoden ajan. Vuosittain on osallistuttu erilaisiin tempauksiin ja kisoihin aina nuorisoseurajärjestön SM-kisoja myöten. Vuosittain on järjestetty myös hiihto- ja yleisurheilukisat. Lisäksi yhteistyössä kyläyhdistyksen kanssa järjestetään vuosittain erilaisia tapahtumia, kuten mm. ulkoilupäivä ja pikkujoulu.

3.2 Seurojentalon rakennushistoria

Niinpä ryhdyttiin suunnittelemaan oman talon rakentamista. Muodostettiin yhteinen rakennustoimikunta, johon kuuluivat maamiesseurasta J. Kuittinen ja O. Pyykkö, varalla Jyrki Kuittinen, nuorisoseurasta O. Martikainen ja V.E. Jokiniemi ja martoista U. Kejonen ja J. Kortelainen.

Rakennustoimikunnan varsinainen toiminta alkoi 5.3.1933, jolloin pidettiin ensimmäinen kokous. Tämän jälkeen päätettiin hankkia piirustukset rakennusmestari Kaiskolta, joka tekikin ne heti ilmaiseksi ja avusti lisäksi rakennustoimikuntaa ohjeillaan ja neuvoillaan sekä kävi tarkastamassa rakennustyötä.

Rakennustarvikkeita hankittiin keräyslistojen avulla. Keräys tuottikin useita kymmeniä hirssiä, mutta tämä ei vielä riittänyt, vaan lisäksi jouduttiin ostamaan useita satoja kappaleita lisää. Rakennus oli tarkoitus rakentaa aiemmin ostetulle hiekkapalstalle, mutta huomattiinkin, että paikka oli sopimaton ja käännyttiin J. Kuittisen puoleen, joka myikin tontin tien toiselta puolen 300 markan kauppahinnalla. Tämäkään tontti ei vielä ollut sopiva, ja niin rakennuksen paikkaa siirrettiin muutamia kymmeniä metrejä maantiestä pois päin ja ostettiin uusi tontti J. Kuittiselta toistaiseksi O. Pyykön nimiin 600 markan hinnalla.

Tämän jälkeen talon rakentaminen annettiin urakalta rakennettavaksi vesikattopäälle Ollilaiselle 7275 mk:n urakkasummasta ja kivijalan ja siihen liittyvän kellarin teko O.

Pehkoselle 1250 mk:n urakkasummasta. Tässä vaiheessa seurojen varat sekä henkikirjoittaja Timosen antamat lahjavarat oli käytetty loppuun.

Keväällä 1934 rakennustoimikunta ehdotti seuroille lainan ottamista talon lopulliseen kuntoon saattamiseksi. Niinpä se saikin oikeuden ottaa 15.000 markan lainan jostakin paikkakunnan rahalaitoksesta. Laina otettiin Nurmeskylän Osuuskassasta J. Kuittisen nimellä, koska seurojen nimiin osuuskassa ei voinut lainaa antaa. Nyt voitiin rakennustöitä jatkaa. Tämäkään laina ei olisi vielä riittänyt kaikkiin menoihin, mutta joiltakin liikkeillä saatiin laskuille maksuaikaa vuoden loppuun. Näin talo oli saatu siihen kuntoon, että juhannuksena 1934 pidettiin tupaantuliaiset ja kesän aikana useampana sunnuntaina iltamia. Syksyn aikana saaliin taloon vielä uunit, joten se tuli talvea vasten lämmityskuntoon. Syksyn mittaan jouduttiin ottamaan vielä kaksi pientä lisälainaa töiden loppuun saattamiseksi.

Salmenkylän seurojentalo on rakennettu 1930-luvun puolivälissä jo silloin yhteistyöhankkeena nuorisoseuran-, maamiesseuran ja marttojen kesken. Viime vuosina talon käyttö on jäänyt vähäiseksi, koska koulun liikuntasali on tarjonnut toiminnalle erittäin hyvät mahdollisuudet. Kuitenkin seurojentalo kuuluu olennaisena kylän yleisilmeeseen ja sen historiaan.

3.2.1 Ilmavalvontaa sota-aikana seurantalolla

Seurantalolla oli ilmavalvontapiste talvisodan aikana. Talon katolle oli rakennettu koppi sitä varten, Alkuun katolle kuljettiin ulkokautta tikkaita pitkin, mutta myöhemmin kulku järjestettiin vintin kautta. Kylän tytöt hoitivat ilmavalvontaa. Mukana oli mm. Helena Heikkinen, Helvi Martikainen, Aili Kortelainen ja Taini Rantonen. Valvontavuoro oli aina 2 tuntia. Kun lentokoneita näkyi, ilmoitus tehtiin heti Nurmekseen 'pääpaikalle'.

3.3 Salmenkylän koulun perustaminen

Nurmeksen kuntakokous päätti Salmenkylän koulun perustamisesta 3. päivä maaliskuuta 1902 ja 7. päivä huhtikuuta 1902. Salmenkylän koulu perustettiin vuonna 1902. Alkuun koulu toimi entisen koulun viereisessä talossa, Lopotissa. Vuokrasopimus tehtiin viideksi vuodeksi. Koulutoiminta alkoi pienten lasten sisään kirjoituksella maanantaina 8. päivänä syyskuuta 1902. Heitä tuli aiemmalle osastolle 10 ja ylemmälle 20. Pienten koulua kesti 7. päivään lokakuuta. Siellä opetettiin uskontoa laskentaa, sisälukua, maantietoa, laulua ja kirjoitusta Viimeisenä kirjoitustehtävänä oli: Nyt loppui pienten koulu; minä menen kotiin. Keskiviikkona lokakuun 8. päivänä 1902 oli suurten oppilasten sisään kirjoitus. Koululaiset maksoivat sisään kirjoitus rahaa ja maksun kirjoista. Toisesta tai jotkut molemmista maksuista voitiin vapauttaa kokonaan tai osittain. Maksu oli 1mk tai 50p oppilaalta. Seuraavana päivänä alkoi lukujärjestyksen mukainen koulu, josta on opettajan päiväkirjamerkinnot. Koulu on ollut jaettuna kolmeen osastoon, joilla opetusta oli joskus yhtäaikaan kaikille ja välillä toisilla hiljaista tekemistä esim. kirjoitusta ja toisilla sisälukua tai muuta sellaista. Oppilaita oli 1. vuosiosastolla 11 poikaa ja 11 tyttöä ja 2. 1 poika ja 6 tyttöä sekä 3. 2 poikaa, yhteensä 31. Jonkinlaista opetusta oli kylässä ollut ja aikaisemminkin, koska oppilaita kirjoitettiin suoraan 2. ja 3. vuosiosastolle. Oliko se kiertokoulua vai mitä, kirjoittajalla ei ole siitä tietoa. Oppilasten vanhemmat olivat säädyltään talollisia, torppareita, irtolaisia ja loisia sekä yksi nahkuri. Koulumatkaa oli joillakin oppilailla yli 5 km, kaksi pitkä- matkalaista kulki kotoa käsin ja 11 asui lähempänä koulua.

Lupapäiviä koulusta oli välillä mm. laskiaisena, kinkeripäivänä ja toukokuussa useampiakin, koska koululaiset olivat suurin osa jo yli 10 vuotiaita, he todennäköisesti menivät kotiin auttamaan toukotöissä. Lisäksi koulutyö seisoj rokon vuoksi 15.-19.4.1903 ja vielä seuraavanakin koulupäivinä poissaolevia oli 9 oppilasta. Joululoma oli 20.12.1902 - 6.1.1903.

Tutkinto oli 30.5.1903, jossa todella tehtiin vielä viimeiset kuulustelut mitä oli opittu. Sitten alkoi kesäloma.

Ensimmäisenä lukuvuonna ei oppilaitten käytöksessä ollut erittäin muistutettavaa, eikä käytetty tavallista ankarampaa rangaistusta esim. koulusta erottamista tai ruumiinrangaistusta. Osa oppilaista käytti koulun kirjoja. Hätäapukomitealta oli saatu avustuksella 450 kg ruisjauhoja ja vaatteita varattomille oppilaille. Köyhimmille oppilaille annettiin Salmin ompeluseuralta saatuja alusvaatteita. Näitä sai 12 oppilasta.

Suurin osa oppilaista oli syntyisin Salmin kylästä, mutta esim. Antti Tiilikainen oli syntynyt Rautavaaran kappelin Alaluostan kylässä ja Uno Kejonen Nurmeksen Mailolan kylässä. (Nykyisin tätä Mailolan kylää ei ole rekisterikylänä) Opettajana oli Hilja Karvinen kaksi ensimmäistä vuotta, mutta muutti sitten Käkisalmeen ja uudeksi opettajaksi tuli Armi Hagggrön Kuopiosta. Pojille käsitöitä opettivat kylän miehet mm. Eetu Kejonen ja Juho Nevalainen. Koulun johtokuntaan kuului puheenjohtajana Alfr. Järnefelt ja jäsenenä Juho Nevalainen, Juuso Kejonen, Paavo Laitinen ja Lauri Kejonen sekä Johannes Kortelainen, joka kuoli ensimmäisen lukuvuoden aikana. Järnefelt asui nykyisen Pentti Haverisen paikalla, Nevalainen Lopotissa koulun vieressä, Juuso Kejonen oli Kankaalan isäntä, Paavo Laitinen nykyisen Rouhaisen paikalla ja Lauri Kejonen todennäköisesti Ollilan isäntä. Lukuvuonna 1939-40 koulutoimi keskeytettiin ensin 8.10.-10.11.39 ajaksi yh-harjoitusten vuoksi ja sitten koulu päättyi lauantaihin 2.12.39 talvisodan alettua. Seuraavan kerran koulua pidettiin 14.5.40 ja sitä jatkettiin 14.6.40 asti. Yhteensä koko vuonna oli 86 koulupäivää, kun normaalisti n. 200 päivää. Myöhemmin sotien aikana vuosikursseja oli supistettu tuntien vähyyden vuoksi ja ainoastaan laskentoa ja kirjoitusta sekä lukua opetettiin runsaammin.

3.3 Koulu elämänsä puolessa välissä eli vuonna 1950

Vuonna 1950 koulussa oli oppilaita alakoulussa 16 poikaa ja 9 tyttöä, yläkoulussa 14 poikaa ja 10 tyttöä sekä jatkokoulussa 4 poikaa ja 7 tyttöä. Yhteensä silloin oli 60 oppi- lasta. Suurten ikäluokkien aikaan oppilaita on ollut vieläkin enemmän. Opettajat vaihtuivat koulun alkuaikoina muutaman vuoden välein, mutta kun johtajaopettajaksi valittiin 16.7.1930 Einari Jokiniemi hän oli virassa vuoteen 1968 asti. Annikki Jokiniemi tuli opettajaksi vuonna 1939 ja hän jäi eläkkeelle 1.2.1973. Silloin elettiin jo peruskoulun aikaa ja koulu oli Salmenkylän ala-aste.

3.3 Koulun lopettamisen päätösprosessi

Jo useitten vuosien ajan on kaupungin johdossa puhuttu ja laitettu käytäntöönkin koulujen lakkautuksia. Tähän listaan joutui Myös Salmenkylän koulu. Koulutuslautakunta oli valmistellut asiaa ja osana tätä valmistelua pidettiin koululla 11.2.1998 kuulemistilaisuus kyläläisille ja kaikille asian osaisille. Kaiken lopettava päätösprosessi sai sitten alkunsa, kun koulutuslautakunta piti kokoustaan 13.5.1998. Siinä kokouksessa päätettiin kouluverkko- ja koulun lopettamiseksi kaupungin hallitukselle ja valtuustolle. Sisältönä oli mm. Salmenkylän koulun lakkauttaminen 1.8.1999 alkaen ja koulun poistamista ala-asteitten luettelosta.

Seuraavaksi kaupunginjohtaja esitti kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi koulutuslautakunnan päätöstä. Kaupunginhallituksen kokouksessa sen jäsen Ulla Puumalainen esitti, ettei Salmenkylän koulua lakkautettaisi, jota Veikko Tertsunen kannatti. Äänestyksessä esitys kuitenkin hävisi äänin 7 - 2 ja lakkautuspäätös lähti valtuustokäsittelyyn.

3.4 Kylätoimikunta

Salmenkylän kylätoimikunta perustettiin 26.1.1978. Alkuaikoina toimikunnan tehtävänä oli kehittää ja tukea perustettavaa palvelukylää, jonka alkuunpanijoina toimivat Nurmeksen kaupunki ja Pohjois-Karjalan Maaseutukeskus. Nykyisin kylätoimikunta järjestää Nuorisoseuran kanssa yhteisiä tapahtumia ja retkiä eri vuodenaikoina. Kylätoimikunta tukee myös kylällä toimivaa ??????. Kylätoimikunta julkaisee myös kylällä ilmestyvää lehteä, joka ilmestyy vuosittain. Lehdessä kerrotaan kylän tapahtumista ennen ja nykyään. Nykyisenä kylätoimikunnan puheenjohtajana toimii Matti Kuittinen.

3.5 Metsästysseurat

Salmenkylän ensimmäinen metsästysseura perustettiin Tiilikkalassa 11.8.1959. Seuran nimeksi tuli Salmenkylän Samoilitjat Ry. Nykyisin Salmenkylän alueella toimii 2 metsästysseuraa: Salmen Erä ja Salmenkylän Samoilitjat.

4. LUONNONYMPÄRISTÖ

4.1 Maastomuodot

Salmenkylän ominaispiirteeseen kuuluu kaunis järvimaisema, joka ylettyy melkein kylänrajojen pohjoispäästä eteläpäähän. Järven nimi on Viemenenjärvi. Maasto on kumpuilevaa ja tie mutkainen, joka kulkee halki kauniitten peltomaisemien läpi. Salmenkyläntie ja Viemenenjärventie muodostavat hyvät yhteydet molemmin puolin järveä. Pohjoispäässä Salmenkylää kulkeva Pennasenvaarantien yhdistää Salmenkyläntien sekä Viementien yhteen. Eteläpäässä Vimentie yhtyy Salmenkyläntiehen. Salmenkylältä löytyy myös 5 korkeaa vaaramaisemaa, joista Leiviskänkalliot ja Kärkkäisenmäki ovat 240 merenpinnasta. Muut ylisenvaara 232 m, paljakanvaara 160 m ja purnunlouhi 118 m. Salmenkylä ylettyy myös Pieliseen asti, joten Salmenkylällä on myös paljon kaunista järvimaisemaa.

Kuva 4. Näkymä korihvaaralle.

Kuva 5. Näkymä ylisenvaaralle.

4.2 Maaperä

Salmenkylän peltoalueet ovat pääosin hiekka- tai hietamoreenia. Metsämaat ovat kangasmaita, korpimaita tai lehtomaisia lepikoita. Alueella on myös paljon soita. Vaarat ovat suuria kallioytimisiä moreenikohoumia. Kallionlohkareet ja suuret sekä pienet kivet on tuttu näkymä salmenkylän kylämaisemassa. Pellot ovat monin paikoin melko kivisiä, mutta myös monin paikoin hiesu tai hietapohjaisia.

4.3 Vesistö

Kuva 6. Verkkojärven kaunis järvimaisema. Kuva 7. Viemenenjärven yleisin näkymä.

Salmenkylän hallitsevin elementti on vesi. Keskellä kylää aaltoilee kaunis Viemenenjärvi ja kylällä on myös paljon pieniä lampia. Salmenkylä ulottuu myös Pieliseen, joka tuo kauniin vaikutelman kylän yhteisöön. Pintavedet kulkeutuvat pääosin Viemenenjärveen purojen, jokien ja ojien kautta. Vedenlaatu järvessä on tyydyttävä, mutta rehevöitymistä on havaittavissa vuosien saatossa peltojen ylettyessä suoraan järveen. Veden väri on ruskea. Tähän ovat vaikuttaneet tietenkin monet tekijät, kuten alkuaikoina tapahtunut soiden ojitus. Soilta tulevat pintavedet kulkeutuivat usein purojen ja ojien kautta Viemenenjärveen. Tästä syystä vesi on ruskeaa. Myös maanviljelys on muokannut järvimaisemaa jo satojen vuosien ajan. Vuosisadan alussa tapahtunut lannoitus on muuttanut Viemenenjärven fosfori- että typpitasapainoa, jonka seurauksena veden laatu on muuttunut. Tämä näkyy rantojen heinittymisenä ja järvenpohjaan alkaa muodostua lietettä.

Viemenenjärvessä tapahtuu myös vedenvirtausta. Viemenenjärvestä vesi virtaa Viemenenjokea pitkin Hiisjärveen ja Hiisjokea pitkin Pieliseen. Muita suurempia vesialueita tai lampia kylänalueella ovat Tiikkajanlampi, jolla on yhteyksiä pieliseen pienen kuoppapuron kautta (heinittynyt uoma).

4.4 Kasvillisuus

Peruspuustoon kuuluu mänty, kuusi, haapa, koivu, paju ja leppä. Mutta myös erikoispuulajeja löytyy kuten pihlajaa, vaahteraa ja tammea. Pihapiireissä yleisenä puulajina löytyy koivu, jopa mänty. Kasvillisuus on normaalia. Kallioilla kasvaa paljon saniaisia ja sammaleita. Myös kanervikkoja ja jäkäläalueita löytyy.

4.5 Eläimistö

Eläinkanta on suhteellisen runsas. Vesilintukanta on Viemenenjärven sekä muiden lampien että purojen ja jokien ansiosta pysynyt melko suurena. Yleisimpiä vesilintuja ovat lokit ja sorsat. (naurulokki, pikkulokki), mustakurkku-uikku, sinisorsa ja heinäsorsa. Salmenkylältä löytyy myös kololintuja kuten tikkoja, rastaita ja peippoja. Salmenkylän alueella liikkuu myös paljon hirviä, jäniksiä, kettuja, oravia ja liito-oravia yms. Kylän järvistä ja lammista löytyy myös monenmuotoinen kalalajisto. Haukien, ahvenien, särkien ja lahnojen lisäksi löytyy myös siikaa (istutettu) ja madetta sekä ehkä jopa rapuja järveen virtaavista puroista.

4.6 Ilmasto-olot

Talvet ovat runsaslumisia. Tuulen suunta vaihtelee pohjois-etelä suuntaisesti. Ukonilmat ovat joskus melko rajuja, vaikka Viemenenjärvi hajottaakin joskus ukkospilvet kokonaan.

4.7 Salmenkylän huomattavat luontokohteet

Salmenkylän alueella on rekisteröity muutamia arvokkaita luontokohteita, niistä tunnetumpia ovat:

4.7.1 Huuhtilahti

Suojaisa laajaruovikkoinen lahti, jossa keskellä Pajuluoto ja Rakokivi, joita lintujen suosimat ruovikot ympäröivät. Alueella pesii mm. pikkulokki ja mustakurkku-uikku sekä tavallisimpia vesilintuja.

4.7.2 Purnunlouhi

Pielisen rannalla selkävesimaisemaan liittyvä, ympäristöstään selvästi erottuva kallioalue. Sillä on geologista että biologista merkitystä. Kallion laki on n. 118 metriä merenpinnan yläpuolella. 3-6 m korkeassa jyrkänteessä on erilaisia koloja pieniä ylikaadepintoja ja räystäitä. Kalliolla kasvaa mm. monia saniaisia ja sammalia. Notkossa on lehtomainen lepikko.

Louhen onkalossa on sota- ja vainoaikoina ihmiset olleet paossa. Hyvin yleinen käyntikohde vuosikymmenien ajan.

4.7.3 Pennasenvaaran kokkokallio

Kyläläisten vanha juhannuskokon polttopaikka on ollut Kokkokallio. Ympäristöstään erottuva, pyöreämuotoinen kalliokohouma näkyy hyvin Hiisjärventielle. Alueella on merkittävä maisemakuva ja luonnon merkittäviä kauneusarvoja sekä luonnonesiintymiä. Puusto on kallioilla nykyisin nuorta männikköä. Linnusto on tavallista metsälinnustoa ja läheisten viljelysten vuoksi kertuisia ja pajulinnuista koostuvaa.

5. RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

5.1 Pihapiiri

Asutus on keskittynyt nauhamaisesti teiden varsille molemmin puolin Viemenenjärveä, sekä salmenkyläntien puolelle että Viementien puolelle. Maalaistalojen pihapiiriin kuuluu monia rakennuksia. esim. ulkosauna, halkovaja, navetta, asuinrakennus ja jonkinlainen versta tai halli. Rakennukset ovat pääosin rakennettu puusta. Punaiset ja vaaleat laudat peittävät talojen seiniä ja osa taloista on tehty jopa tiilestä (uudisrakenteet). Navettarakenteet on perinteisesti tehty harkkotiilestä, ladot ja puuliiterit hirrestä. Pihapiirin kasvillisuuteen kuuluu pensaat (juhannusruusu) ja aidat (orapihlaja-aita). Puihin kuuluu mänty ja koivu. Pihoista löytyy lisäksi erilaisia koristepuita ja kasveja kuten omenapuut, lumipallo, pihlaja ja vaahtera sekä tietenkin marjapensaat. Myös monessa pihassa viljellään vihanneksia sekä juureksia. Ennen vanhaan pihapiirit muotoutuivat asukkaiden tarpeiden mukaan. Nykyisin pihapiiristä löytyy muutama autonromu ja versta, jossa on ollut helppo korjata kaikki tarvitsevat tavarat. Uudisrakennusten pihat ovat hillitympiä ja ulkorakennuksien määrä vähäisempi.

Kuva 8. Pihapiiriin kuuluu myös lehmät.

5.2 Rakennukset

Maatilojen rakennukset ovat pääasiallisesti puurakenteisia. Julkisivujen värit on melko hillittyä ja maalaismaisemaan sopivia. Talojen värit on yleensä ollut vaalea. Rakennuksien muoto on pääosin neliö tai suorakaiteen muotoinen. Katto materiaalina on käytetty kirkasta peltiä tai huopaa. Alueen pelloilla on vieläkin vanhan kulttuurin mukaisia latoja, joista osa on jo päässyt ränsistymään. Jotkut latoista ovat joko hajonneet paikalleen tai lato on raivattu pois pellon keskeltä, jotta saataisiin lisää viljelymaata.

Lomarakennuksia löytyy Pielisen rannoilta. Näistä tunnetumpana pidetään Aronsalmen Lomamökkejä, jotka sijaitsevat Pielisen rannoilla. Vanhoista rakennuksista on jäljellä nuorisoseurantalo joka toimii edelleen samassa virassa. Entinen koulu on koulutoiminnan loppumisen vuoksi peruskorjattu ja nykyisin siinä toimii Majatalo Pihlajapuu.

5.3 Rakennelmat ja rakenteet

Salmenkylältä löytyy metsästysmaja ja laavu. Laavu sijaitsee Louhilammen rannalla. Laavulla on WC, tulipaikka ja laitur, josta voi pulahtaa uimaan Louhilampeen. Kylän alueelle on kolme maitolaituria, kaikki kaipaavat vähän kunnostusta ja maalausta. Peltoaukeilla on jäljellä vielä muutamia latoja. Ivon muuntamo sijaitsee myös Salmenkylässä. Siellä muunnetaan voimalinjoilta tulevaa sähköä sähköverkkoihin kuuluviksi.

Kuva 9. Metsästysmaja

Kuva 10. Ivon muuntamo

5.4 Liikenteen verkosto

Salmenkylällä on runsaasti yleisiä ja yksityisiä teitä. Päätie on Salmenkyläntie, joka on päällystetty Puumalan risteykseen asti. Loppu tie onkin sitten soratie. Viemenenjärven toisella puolella kulkeva Viemenentie on myös soratie. Tiet ovat kapeita ja saaneet melkoisesti routavaurioita, varsinkin rummun kohdat ovat aika kuoppaisia. Keväisin moottoriajoneuvolla ja raskaalla kalustolla liikkuminen on hankalaa suurien töyssyjen ja routakuoppien vuoksi. Kevyt liikenne tapahtuu kapealla kylätiellä. Linja-autoliikenne kulkee päivittäin Salmenkylän läpi. Salmenkylällä on vain yksi linja-autopysäkki, joka sijaitsee Puumalan tienhaaran kohdalla mutta kyytiin pääsee myös Majatalo Pihlajapuun kohdalta. Julkista laivaliikennettä ei ole mahdollista järjestää Viemenenjärven kapean joen vuoksi mutta moottori- ja soutuveneliikenteelle järvi sopii hyvin. Myös mahdolliset kanoottiretket on helppo järjestää järvellä. Viemenenjärvellä ei ole yhteistä venevalkamaa tai rantautumispaikkaa. Kylä saa sähkön peltomaisemien ja metsien halki kulkevien sähkölinjojen kautta. Salmenkylällä kulkee kunnallinen vesijohtoverkko. Mutta osa taloista saa vetensä omasta kaivosta.

5.5 Jätehuolto

Jätehuolto on kiinteistökohtainen. Jokainen hoitaa jätevesien tyhjennyksen itse. Nurmeksens kaupunki hoitaa kiinteiden roskien kuljetuksen kaatopaikalle. Puumalan tienristeyksen kohdalla on yleinen jätteenkeräyspiste myös joillekin ongelmajätteille, kuten paristoille. Rautaromua kerätään aina tempaus luontoisesti mutta varsinainen rautaromun keräyspaikka sijaitsee Pielisen Metallin Ky pihalla. Rautaromua ei ole tällä hetkellä erikseen lajiteltu, joten siitä varten tarvittaisiin erilliset keräys ja järjestelypisteet.

Kuva 11. Puumalaisen tienristeyksen kohdalla sijaitseva ekopiste

5.6 Väestö ja työpaikat

Kylällä harjoitetaan vielä maataloutta. Kyläläiset hoitavat myös metsiään raivauksilla ja istutuksilla. Asukkaiden ikäjakauma on melko tasainen, lapsiperheitä kylällä on runsaasti.

5.6.1 Erityisosaamiset ja palvelut

Kylällä on monenlaisia palveluja ja yrittäjiä tässä listaa siitä mitä kylällä osataan:

- hirsirakentaja, raudoittaja, uudisrakentaminen ja korjausremontointi – maalaus
- teurastus
- turkisinahoitus
- erilaiset hitsaus- ja korjaustyöt, sepäntaidot
- sahaus-, höyläys- ja kuivaustyöt
- korsirehujen paalaus ja käärintä
- tiehöyläys ja –auraus
- likakaivojen tyhjennys
- traktoriurakointi
- metsätalousosaaminen
- mätästys-, laikutus- ja ojankaivutyöt
- kaivu- ja kaapelilinjatytöt
- matkailu- ja lomamökkipalvelu, aittamajoitus
- eräopastaidot
- 9 -henkilön taksi, inva, DI-ajokortti
- kirjanpito ja verotus
- atk -myynti, -huolto ja opastus
- yritysjohtamistaidot
- opetus- ja myyntityö
- leipomopalvelut
- kuivakukat, pikkelssit ja kesällä luomuvihannekset
- valokuvaus
- musiikilliset taidot
- kuvaamataito
- taidemaalaus, matkamunistot, askartelut
- palo- ja pelastustaidot
- vanhusten- ja lastenhoito

- o vanhusten ja kehitysvammaisten kerhot
- o sijaishoitilapset ja vapaaehtoistyö
- o ompelutaito
- o kasvilajituntemus
- o verkkojen pauloitus
- o pieneläinhautausmaa
- o ratsastusleirit ja maastoratsastus

5.6.2 Kylällä toimivat yritykset

Kylällä toimii monenlaisia yrityksiä ja yrittäjiä. Toimivia yrityksiä sekä palveluja salmenkylänalueella. Myös kylällä asuvat yrittäjät:

- o Marjukan kotileipomo ja kotieläimet, Marjukka Luukkonen & Arto Turunen; Kotileipomotuotteita tilauksesta.

- o Pieneläinten hautausmaa, Tapio Vattulainen

- o Aronsalmen lomamökit, Niilo Kunnasranta; Viihtyisiä lomamökkejä Pielisen rannalla.

- o Äksyt Ämmät, Liisa Klippel & Minna Murtonen; Ohjelmapaketteja kauniissa Pohjois- Karjalaisessa luonnossa sekä majoitusta Majatalo Pihlajapuussa.

Kuva 12. Majatalo Pihlajapuu sijaitsee entisessä kyläkoulussa.

- o Eko Taksi, Timo Puumalainen; Taksi 8 + 1 henkilölle, soveltuu myös liikuntaesteisille.

- Kukkakauppa, Ullan kukkapuketti

- Kalle Kokkonen; Puutavaran vuokrasahaustoimintaa siirrettävällä kalustolla Ilma/kuivaamokuivatun puutavaran myyntiä. (normaalit sahatavaramitat)

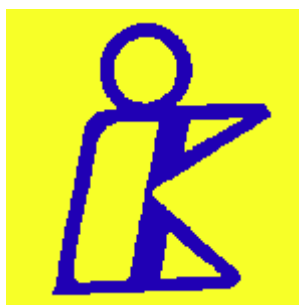
- EE-urakointi OY, Erkki Siira; Yli 20 vuoden kokemus valokaapelaurauksista, tärkein auraukset, kuljetukset, muut pienemmät maanrakennusurakat, raskaskonekorjaukset, uusimpana alueena metsäkoneurakointi.

- Ensio Ollilainen; Latokuivatun heinän myynti.

- PUUASEMA; Puutavaran ja rakennustarvikkeiden myynti.

- Porokylän Kuntoutus, Terttu Siira; Vanhin paikkakunnalla, palvelua jo yli 25 vuotta. Ammattitaitoinen fysioterapeutti ja kuntohoitaja tarjoavat fysikaalisia hoitoja. Myös kotikäyntejä. Porokylän kuntoutuksen tiloihin on inva-ovet ja inva-paikoitus katutasossa sekä inva-vessa. ultraääni, lämpöpakkaukset, erilaiset sähkökipuhoidot, rangankäsittely, hieronta, LHT-laitteet + henkilökohtaiset ohjeet, venytyshoidot, fysiokimppa ergo- ja lihaskuntotestaukset hermorata- ja vyöhyketerapiaa ja yli 10 vuoden kokemuksella tukiliivit + niveltuet, terveystyyny, linimentit, kylmävoiteet.

- o Pielisen Metalli Ky, Kari Turunen; Erialaisten kokoonpanojen kokoaminen sekä valmistaminen. Myös kaapelinauraukset sekä autonkorjaus/metallityöt.

Kuva 13. Pielisen Metallin toimipaikka.

5.7 Harrastukset ja vapaa-aika

Salmenkyläläiset harrastavat liikuntaa monipuolisesti, kuten lenkkeilyä, luistelua, hiihtoa, laskettelua, jääkiekkoa, sukeltamista, balettia, tanssia, voimistelua, kuntosaliharjoittelua, jalkapalloa, lentopalloa, judoa, uintia, golfia, ratsastusta ja moottorikeikkailua.

Luontoharrastuksiin kuuluu mm. luontovalokuvaus, metsästys- ja kalastus, veneily, sienestys- ja marjastus, luontoliikunta, puutarha- ja metsänhoitotyöt. Salmenkylällä kulkee myös UKK-reitti, joka mahdollistaa myös vaelluksen. Eläimet kuuluvat tärkeänä osana vapaa-aikaan. Kaikenikäisten harrastuksena ovat mm. koirien-, hevosten- ja mehiläistenhoito.

Kuva 14. Viemenenjärvellä harrastetaan myös vesihiihtoa.

Salmenkyläläiset ovat käsistään taitavia. Kyläläisiltä onnistuu kutominen, ompelu, neulominen, virkkaus, korujen valmistus, puu-, metalli- ja sepäntyöt sekä päreiden höyläys ja autonrakentelu. Taiteellisen lisän antavat maalaus, piirustus ja askartelu.

Kyläläiset osallistuvat eri järjestötoimintoihin ja vapaaehtoistyöhön sekä partio- ja muskaritoimintaan. Vapaa-aikaa vietetään yhä enemmän tietokoneen ääressä. Harrastuksina pidetään myös leipomista, ruuanlaittoa, keittiö- ja kodinhoitotöitä sekä polttopuun tekoa.

Mielenvirkeyttä antaa myös leikkiminen, lukeminen, laulaminen, soittaminen ja näytteleminen sekä erityisesti matkusteleminen, mikäli rahavarat antavat myöten.

6. TAAJAMAKUVA

Salmenkylän kokonaiskuva on melko hajanainen ja asutus on levinnyt laajalle alueelle. Mutta pääosin asutus on keskittäytynyt Viemenentien ja Salmenkyläntien varteen. Pellot näkyvät suurina aukkoina tien molemmin puolin ja luovat sitä kautta kauniin näköalan Viemenenjärveen. Peltoalat on käytetty erinomaisesti eikä suurempia metsä tai kivisaarekkeitä ole pelloilta havaittavissa. Metsät, suot, lammet, purot ja järvet ympäröivät viljavia peltoja. Pelloilta näkyy myös monen vuoden uurastuksien tuloksia. Toki myös perinteiseen maalaismaisemaan näkyy peloilla myös lehmiä ja muita eläimiä.

6.1 Kylämaisemaa uhkaavat tekijät

Peltojen vesakoitumista ei ole Salmenkylällä havaittavissa, vaan pellot ovat hyvin hoidettuja. Hakkuiden jälkeen metsien loppuraivaus jää usein tekemättä, jolloin metsät jäävät hoitamattoman näköisiksi. Järvelle näkyy muutamia suuria metsähakkuu aukkoja, joiden muokkaaminen sekä hakkaaminen olisi voinut suorittaa paremmin jättämällä esim. suojuspuita ja puusaarekkeitä.

Kuva 15. Metsiä on hakattu myös mäkien rinteiltä.

Myös Sotinpuroilta kantautuvat joskus ehkä turhankin kovat suihkukoneiden äänet pilaavat rauhallisen idyllin Salmenkylällä. Matalalla lentävät koneet rikkovat äänivallin turhankin alhaalla. Tämä ilmenee kovana jyrinä ja jopa ikkunoiden tärinä.

7. SALMENKYLÄN KYLÄSUUNNITELMAN TAVOITTEET

Maisemanhoito

Maisemanhoidossa tarkastelupisteenä käytetään kylän molempia teitä, joista ohikulkijat saavat ensivaikutelman Salmenkylästä. Teiden kunto vaikuttaa kylän imagoon. Kunnan parantaminen on tarpeen, sillä monttujen ja jyrkkien mutkien vuoksi jäävät kauniit maalaismaisemat kulkijoilta yleensä huomaamatta. Maisemanhoidossa pyritään myös säilyttämään luonnon monimuotoisuus sekä avoimen kylämaiseman parantaminen että ylläpitäminen.

Kuva 16. Ylisenvaaralta näkymä Pieliselle.

Maiseman umpeenkasvun estäminen vaaroilta, maisemavaurioiden korjaaminen ja vanhojen kyläpolkujen sekä UKK-reitin säilyttäminen kulkukelpoisina. Samoin pyritään säilyttämään viljelysmaiseman vaihtelevuus ja niitty- ja laidunmaat ennallaan. Maisemanhoidolla pyritään säilyttämään vanhat koristekasvit pihapiirissä. Tavoitteena

olisi myös vanhojen rakennuksien hoito ja korjaaminen sekä uudisrakenteiden oikein sijoittaminen. Vanhat rakennukset sekä vanhat esineet pyrittäisiin säilyttämään kulttuuriperinteitä vaalien. Ympäristö vaikuttaa voimakkaasti ihmisten käsitykseen omasta kylästään ja maaseudun elämän mahdollisuuksista. Hoidetut pellot ja kyläympäristö lisäävät asukkaiden viihtyvyyttä ja tällä tavalla usko tulevaisuuteen kasvaa.

8. MAISEMAN KOHTEITTAINEN TARKASTELU

8.1 Tiet

Salmenkylän läpi kulkevat molemmat tiet ovat heikossa kunnossa. Salmenkyläntie on osittain pinnoitettu ja Puumalaisen tienristeyksestä alkaen tie muuttuu soratieksi, joka kulkee Salmenkylän kyläkeskuksen läpi. Tien ravit on korjattu tänä kesänä mutta itse tie on kuoppainen ja näkyväisyys on huono monessakin paikassa. Muutama tienristeys on vaarallinen puutteellisen näkyväisyyden vuoksi. Tien varret ovat tiheästi vesoittuneita ja näkyväisyys on huono. Tien varsien raivaus helpottaisi näkyväisyyttä ja parantaisi näkymää Viemenenjärvelle päin. Näin tiellä kulkijat näkisivät myös kauniin järvimaiseman.

Kuva 17. Salmenkyläntien hoidetut ojat.

Kuva 18. Viemenenjärven kuoppainen maantie.

Salmenkylän kautta kulkeva toinen tie on Viemenenjärventie, joka kulkee Viemenenjärven länsipuolta. Tie on melko kapea ja raskaalla tai leveällä kalustolla kulkeminen tiellä aiheuttaa monenlaisia ongelmia tien muille kulkijoille. Tien pientareet ovat vesoittuneet ja tiellä liikkuminen hankaloituu talven tultessa. Tien on mutkainen ja keväisin aika kuoppainen, koska routa muokkaa tienpintaa varsinkin rumpujen kohdalta. Varsinkin lisääntyvän yritystoiminnan kannalta tiet olisi saatava kuntoon, koska raskaskalusto pilaa yleensä keväisin ja syksyisin tien kuntoa. Tien epätasaisuus sekä välillä huonot näkyvyydet tuovat tiellä liikkujille omat vaaransa. Levikkeitä tieltä löytyy muutama mutta nekin ovat melkoisen huonossa kunnossa.

8.2 Venevalkama

Kuva 19. Grillikatoksen paikka.

Kuva 20. Parkkipaikka autoille.

Salmenkylältä puuttuu yhteinen venevalkama. Venevalkama olisi tarpeen, koska kalastus ja retkeilymahdollisuudet järvellä ovat rajattomat. Nykyisin järvellä voi järjestää jopa harrastaa kanoottiretkeilyä, koska järveltä on yhteys Pieliselle.

Kuva 21. Pienellä raivauksella ja ruoppauksella saadaan hyvä paikka venevalkamalle

Venevalkama voitaisiin sijoittaa entisen hiekanottoaikan läheisyyteen Levälahdelle.

Näin ollen saataisiin pienellä raivauksella valmiit auton parkkeerauspaikat. Venevalkama tulisi levikkeen kohdalle molemmin puolin tietä. Parkkipaikka autoille sekä grillikatos oikealle puolelle ja venevalkama vasemmalle puolelle eli järven puolelle tieltä katsottuna. Rantaa tulisi ruopata ja vesoittuneita pusikoita raivata mutta Levälahti sopisi erinomaisesti venevalkama paikaksi. Maanomistaja on antanut luvan rakentaa venevalkaman Levälahden kohdalle.

8.3 Metsät

Metsät vaarojen rinteillä sekä peltoaukeiden välissä että Viemenenjärven rannoilla ovat yksi elementti Salmenkylän maisemassa. Niitä tulisi hoitaa oikein. Vaarojen lakipaikat tulisi säästää kaljuuntumiselta. Hakkuiden jälkeen metsät tulisi raivata. Metsiin jääneet risut, oksat ja kaatuneet puunrungot vahingoittavat aluskasvillisuuden normaalia kasvua sekä rumentavat metsän ulkonäköä. Metsän hakkuutähteet voitaisiin hyötykäyttää hakettamalla ja käyttää polttoaineena. Metsän ja pellon rajat tulisi pitää selkeinä.

Kuva 22. Metsätie Aronsalmelle.

Kuva 23. Tyypillinen metämaisema.

Pensaikot tulisi raivata rajakohdista siten että metsään olisi suora ja esteetön näkymä. Näin metsät saataisiin avariksi ja moni harrastus kuten marjastus ja metsästys helpottuisi. Myös metsän hyvinvoinnin kannalta, metsien raivaus ja karsinta antavat lähes puolet tuottoisemman tuloksen. Pelloilla sijaitsevat metsäsaarekkeet tulisi myös säilyttää, koska ne toimivat suojapaikkoina eläimille suurilla peltoaukeilla ylittäessä. Myös pieneliöstö hyötyy metsäsaarekkeista, joka on erittäin tärkeä. Erityisesti tulisi välttää suurien hakkuuaukioiden tekemistä Viemenenjärven rantaan. Rantaan tulisi jättää ainakin muutama suojuspuu tai metsäaukolle pieniä puusaarekkeita, joten metsäaukio ei pilaisi järvinäkymää. Nykyisin kaupungeissa toimii myös hakettajia, jotka keräävät oksat ja risut pois ilman erillistä maksua. Tämän jälkeen metsäaukiolle on helpompi istuttaa taimia, koska risut eivät ole tiellä.

8.4 Pellot

Salmenkylän yksi elementti on pellot. Niiden kuntoon tulisi kiinnittää huomiota. Maiseman hoitamiseksi pitäisi peltoja viljellä ja pientareita niittää. Vaikka peltoja ei viljeltäisi olisi ne hyvä niittää.

Kuva 24. Peltomaisemaa Aronsalmella.

Peltojen metsitys ei ole eduksi kylämaisemalle, koska vaaroilta alas katsottaessa moni pelto on kasvanut täyteen erilaisia pajuja ja kasveja. Tämä peittääkin hyviä näköalapaikkoja, joista ennen on näkynyt kauas. Nykyisin vaarojen pellot ovat kasvaneet täyteen pusikoita huonon hoidon vuoksi. Ennen vaarojen pellot olivat viljelyksessä, joissa kasvattiin monenlaisia viljelykasveja. Hakamaat ja vanhat niityt ovat osa kulttuurimaisemaa, ja ne tulisi säilyttää. Tarkoituksena olisi myös saada vanhat piikkilangat pois pelloilta, koska ne aiheuttavat ongelmia marjastajille ja vaeltajille.

8.5 Purot ja lammet

Joidenkin lampien ympärille on paikoin kasvanut pensaikkoa, joka on joissain määrin suositeltavaa, ettei soilta tulevat ravinteet tulisi suoraan lampiin. Näin ollen pajut sitovat ravinteet, jotka muuten kulkeutuisivat purojen kautta Viemenenjärveen ja sieltä Pieliseen. Osittain lammet tulisi raivata hillitysti ja luonnollisesti maisemaa vaurioittamatta. Purot sijaitsevat melko syrjässä ja siten ne ovat luonnontilaisia.

Kuva 25. Lehmipuron kuohuja.

8.6 Ojanpientareet

Pientareita tulisi hoitaa niittämällä kasvustoa. Ojanvarsia tulisi niittää säännöllisesti, koska Salmenkylästä löytyy monta risteystä, joissa liika kasvillisuus heikentää näkyvyyttä. Pientareiden raivausta ei tulisi suorittaa kasvustoa repivillä koneilla, jotka

jättävät rumaa jälkeä ja törröttäviä oksia. Ojanvarret tulisi raivata pusikoista, jotta näkyvyys paranisi järvelle ja tien varsille.

8.7 Vapaat tontit ja rakennuspaikat

Salmenkylällä on muutama vapaa tonttipaikka, joihin olisi mahdollista rakentaa asumuksia. Nämä olisi tuleville uudismuuttajille erinomaisia paikkoja, joilla saataisiin myös uusia asukkaita Salmenkylälle. Maanomistajat ovat antaneet luvan rakentaa maille. Vapaita tonttipaikkoja on Raiskiossa ja Välivaarassa. Omistajan toimii Jouko Martikainen. Lepolan kohdalla, joka maanomistajana toimii Martti Puumalainen.

8.8 Urheilukenttä

Salmenkylän entisen koulun vieressä sijaitseva urheilukenttä kaipaa pientä korjausta. Kenttä on heinittynyt melko pahasti ja siitä on tullut kuoppainen. Kentällä on aiemmin pelattu jalkapalloa sekä muita pelejä ja harrastettu muita yleisurheilulajeja. Tällä hetkellä kentän on vallanneet rikkaruohot ja heinät. Heinät voitaisiin torjua pois ja kenttä kunnostaa lanauksella. Talvisin kenttää voitaisiin jäädyttää, jolloin siihen tarvittaisiin myös kaukalon laidat. Laidat voitaisiin rakentaa kestopuusta, joten ne säilyisivät kauan. Laidat olisivat irtoneiset ja niiden laittaminen paikoilleen voitaisiin tehdä talkootyönä. Jääkiekkokaukalon saaminen Salmenkylälle helpottaisi jääkiekon parissa harrastavia nuoria sekä vanhojakin ihmisiä. Nykyisin lähin jääkiekkokaukalo sijaitsee Porokylässä.

Kuva 26. Heinittynyt ja ruohikoitunut Salmenkylän urheilukenttä.

8.9 Virkistys- ja vaellusreitistö

Kuva 27. Yksi UKK-reitin osa.

Salmenkylällä on monenlaisia polkuja, joista osa on heinittynyt tai kasvanut umpeen. Salmenkylällä kulkee myös UKK-reitti. Reitistö kulkee osittain teitä pitkin Korihvaaralle asti.

Kuva 28. Korihvaaralla kulkeva UKK-reitin osa.

Korihvaaralta eteenpäin UKK-reitistö jatkuu polkuja pitkin eteenpäin. Polkuja olisi syytä raivata, koska Salmenkylällä liikkuu kumminkin monenlaisia matkaajia sekä se olisi parasta myös metsästäjille. Salmenkylällä on monenlaisia polkuja ja ne kattavat melko täydellisesti Salmenkylän alueen. Polkujen varrella on kulttuuriarvokkaita nähtävyyksiä ja vanhoja rakennuksia, jotka tuovat monelle kulkijalle nuoruuden mieleen.

8.10 Rakennuskannan inventointi

8.10.1 Nuorisoseurantalo

Seurojentalo on valmistunut vuonna 1935. Rakennus on hirsirunkoinen. Talon omistajiin kuuluu Salmen Särkivaaran maamiesseura ry, Salmenkylän nuorisoseura ry ja Salmenkylän Marttayhdistys. Rakennukseen on ilmaantunut vaurioita, jotka vaativat pikaisia korjauskeinoja. Hankalin vaurio tällä hetkellä on hirsirungon korjaaminen. Hirsiseinän paikkauksia on tehty mm. vuonna 1984. Vesi on lahottanut hirsiseinää paikoin, joten korjauksen jälkeen voidaan harkita myös vuorausta. Ulkoseinät on maalattu 1977 punamulta keittomaalilla. Ulkoseinät alkavat olla uusinta maalauksen tarpeessa.

Kuva 29. Nuorisoseurantalo alkaa haurastua ja lahota ilman korjausta.

Vesikatto on uusittava, koska pitävä katto on ensimmäinen edellytys rakennuksen säilymisen kannalta. Vuonna 1977 laitettu kattuhuopa on huonossa kunnossa. Kattuhuopa on asennettu aikaisemmin huopakatteen päälle, jonka alla on vaha pärekate. Katto vuotaa taitteiden kohdalta ja tuulisella säällä vesi tippuu taitteiden kohdalta suoraan sisälle. Sadeveden roiskuminen seinille tulisi estää esim. asentamalla rännit ja syksytorvet.

Ikkunat ovat alkuperäiset 2-kertaiset ikkunat. Ulko-ovet on uusittu vuonna 1986. Ulko-oven kynnyks on täysin laho. Lahovaurio on saanut alkunsa betonisen portaan roiskevedestä. Ikkunat ja ovet ovat huoltomaalauksen ja osin perusteellisemmän kunnostuksen tarpeessa.

Rakennus on perustettu kivisokkelille. Osa alimmista hirsistä on sammaleen peitossa, jonka myötä alimmat hirret ovat pahasti lahonneet. Maanpinta on paikoin kohonnut, jonka seurauksena kivijalka on painunut maanalle. Kivijalkaa saisi olla näkyvissä ainakin 30 cm. On myös huolehdittava siitä, että maanpinta viettää korjauksen jälkeen rakennuksesta pois päin.

Näyttämön alle on järjestettävä tuuletus. Tuuletuksen jälkeen voidaan korjata näyttämön lattia. Sienten lahottamat ja homeiset lattiakannakkeet ja villat on vaihdettava. Myös eteisen ja keittiön lattiat on korjattava. Ullakko tilat ovat kylmiä tiloja. Yläpohjassa on eristeenä n 10 cm kariketta, mineraalivillaa 10 cm ja 4 cm kovaa mineraalivillaa. Vesikaton vuotokohdat ovat havaittavissa ja eteisen kohdalta välikattoon on valunut vettä.

Salin seinät on hirsipintaiset, lattia on lautarakenteinen ja laipiossa on paneelit. Salin lattia on jossain vaiheessa muutettu maanvaraiseksi. Keittiön ja ruokasalin seinät ovat lastulevyä, lattiassa on muovimatto. Keittiön pakastin on aiheuttanut vaurion lattiamattoon, alla oleva lastulevy on kastunut ja hapristunut. Lämmitys hoidetaan salin kaminalla ja ruokasalin ja keittiön uuneilla. Savupiiput ovat toimintakuntoiset, mutta vähän hapristuneet. Lisäksi rakennukseen on asennettu sähköinen lämpöpuhallin.

Rakennuksessa on sähköt mutta ei vesijohtoa eikä viemärointiä. Tarvittava vesi on tuotu mukana sankoissa.

8.11 Uudisrakennukset

Salmenkylässä tulisi ottaa huomioon uusien rakennuspaikkojen sijainti sekä rakennusten muoto että sijoittelu tontille. Myös julkisivumateriaali tulisi ottaa huomioon. Uusien rakennuspaikkojen sijaintia tulee harkita. Rakennukset tulisi sijoittaa peltojen reunoille, eikä peltojen keskelle. Peltoiset ranta-alueet tulisi jättää rakentamatta, koska rannat suovat kauniita näköaloja järvelle ja ovat tärkeitä rannan eläimistölle. Kuitenkin ranta-alueille voidaan rakentaa tietyissä rajoissa. Esimerkiksi metsäiset rannat ovat otollisia rakennuspaikkoja. Rakennuksia tulisi sijoittaa nauhamaisesti kylätien varteen säilyttäen alkuperäisen olemuksensa. Pihapiirin tulisi edustaa väljää tyyliä. Rakennuksia ei tulisi sijoittaa jonoon eikä ahtaaseen rykelmään. Pihapiirin tulisi olla väljä ja siellä tulisi kasvaa koivuja, pensaita ja muita kasveja.

Julkisivussa rakennusmateriaalin tulisi olla vanhoja perinteitä noudattava. Suositeltavaa olisi käyttää puuta tai hirttä mutta myös punainen tiili sopii maalaismaisemaan. Katon muotona tulisi olla harjakatto, ja kattokaltevuus ei saisi olla liian loiva. Väriytyksenä olisivat hillityt värit. Kaikki vaaleat värit sopivat hyvin Salmenkylään.

8.12 Autiotalot

Kuva 30. Talot autioituvat myös Salmenkylällä.

Autiotaloja kylällä on muutamia. Kuitenkin nämä tilat olisi hyvä saada asutuskäyttöön. Autiotalojen kysyntä on paluumuuttajien keskuudessa kasvanut suuresti.

Myös uudisasukkaat tulisivat mielellään asumaan vanhoihin rakennuksiin. Autiotalot tulisi peruskorjata ja niitä tulisi markkinoida aktiivisesti. Navettojen uusiokäyttöä tulisi myös selvittää. Autiotalojen pellot tulisi säilyttää alkuperäisinä, vaikka viljelyä tai laiduntamista ei tapahtuisikaan. Pellot olisi syytä niittää ja vesakot hakata, jotta maisema näyttäisi avaralta. Jos peltojen hoito ei ole mahdollista tulisi ne joko vuokrata tai metsittää.

8.13 Muut rakennukset ja rakennelmat

Salmenkylän maitolaiturit tulisi entisöidä ja säilyttää. Myös uusia maitolaitureita voitaisiin rakentaa esimerkiksi nykyisen Majatalo Pihlajapuun tien risteykseen. Tässä kohdassa maitolaituri palvelisi linja-autolla liikkuja. Maitolaituri palvelisi sateen-, tuulen-, ja auringonsuojana sekä levähdyspaikkana myös UKK-reitillä kulkijalle. Maitolaiturit ovat aina olleet kansanperinnettä ja ihmisten kokoontumis paikkoja.

Kuva 31. Maitolaiturit ränsistyvät ja kaipaavat pikaisia parannustoimenpiteitä.

Pienet punaiset maitolaiturit rakennettiin kyläteiden varteen sodan jälkeen. Maa oli kasvussa, lehmät lypsivät ja kaupunkeja oli ruokittava. Työ oli kunniassaan. Iltaisin maitolaitureilla kokoontuivat nuoret. He ilakoivat, itkivät ja salaa suutelivat. Vanhempi väki vaihtoi kuulumisia, kun he toivat täysiä maitotonkkia lavalle. Siitä kuorma-auto kokosi ne ja vei meijeriin. Maitolaiturin yhteydessä olivat myös postilaatikat. Maitolaituri oli aikansa informaatiokeskus. Maitolaiturilla on tarvittu uskoa elämään kaikkina aikoina. Maitolaiturit eivät enää ole alkuperäisessä työssään. Mutta ilo ja suru ovat jäljellä.

Katoavaa kansanperinnettä edustavat myös ränsistyneet ladot, jotka tulisi säilyttää mahdollisuuksien mukaan. Latojen kuntoa tulisi tarkkailla ja tarvittaessa korjata. Jos lato on kumminkin kärsinyt pahojakin vaurioita eikä sitä ole mahdollista korjata, tulisi se purkaa kokonaan.

Hallien julkisivuja tulisi maalata ja varsinkin peltipintaiset konehallit tulisi hoitaa kuntoon. Uusia halleja rakennettaessa olisi suotavaa verhoilla julkisivu puulla.

9. AVUSTUKSET

Avustuksia myönnetään maaseudun kulttuurimaisemien edistämiseen. Myös rakennusten säilyttämistä edistäviin toimenpiteisiin myönnetään tukea.

9.1 Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö myöntää avustuksia yleisiin kehittämishankkeisiin kuten asuinympäristöä ja asukastoimintaa edistäviin hankkeisiin, maatalouselinkeinoa edistäviin kehittämishankkeisiin sekä eräisiin yritystoimintaa koskeviin kehittämishankkeisiin. Yritystoimintaa koskevissa hankkeissa tuen saaja voi olla joko julkinen tai yksityisoikeudellinen organisaatio. Maataloutta koskevissa kehittämishankkeissa tuen saajina voivat olla erilaiset yhteisöt, yritykset ja luonnolliset henkilöt. Niissä tuen kohteena voivat olla varsin laajasti erilaiset tutkimukset, selvitykset, yritystoiminnan edistäminen ja kehittäminen sekä koulutus.

9.2 LEADER

LEADER on lyhennys ranskankielisistä sanoista "Liaisons Entre Actions de Développement l'Économie Rurale" eli suomeksi "Yhdyssiteet maaseudun talouden kehittämiseen tähtävien toimenpiteiden välillä".

LEADER-hankkeet ovat hyvin monimuotoisia. Tukea voi saada mm. koulutukseen, maaseutumatkailuun, pienyrityksiin, käsityöammattilaisuuteen, paikallisiin palveluihin, tuotteiden markkinointiin, ympäristön ja elinolosuhteiden kehittämiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Tukea voi saada investointeihin, mutta pääpaino on mm. tuotekehityksessä, markkinoinnissa ja koulutuksessa. EU rahoittaa LEADER-ohjelmaa. Varat tulevat kolmesta rakennerahastosta: EMOTR:sta, EAKR:sta ja ESR:stä (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto, Euroopan aluekehitysrahasto ja Euroopan sosiaalirahasto).

9.2.1 LEADER+ ohjelma – uusi maaseudun yhteisöaloiteohjelma

LEADER+ on Euroopan yhteisöjen komission yhteisöaloiteohjelma, jonka tarkoituksena on monipuolistaa ja parantaa maaseudun elinkeinomahdollisuuksia ja elinolosuhteita. Ohjelman toteuttavat paikalliset toimintaryhmät. Paikallinen toimintaryhmä koostuu maaseudun asukkaista, yhteisöistä ja paikallisesta julkisesta tahosta. Ryhmä organisoituu oikeustoimikelpoiseksi yksiköksi. Se laatii alueelleen kehittämissuunnitelman ja vastaa sen toimeenpanosta. Ohjelma perustuu paikalliseen omaehtoisuuteen.

9.3 Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö myöntää avustuksia kulttuurihistoriallisten arvokkaiden rakennusten ja muiden kohteiden ylläpitoon. Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan kokonaisuutta, johon kuuluu rakennettu ympäristö, kaupunki- ja kyläkeskukset, torit, kadut, pihapiirit, viljellyt maisema-alueet, puistot ja kiinteät muinaisjäännökset. Näissä on näkyvissä ihmisen toiminnan jäljet. Ympäristöministeriö myöntää avustuksia myös ympäristöjärjestötoimintaan, virkistysalueiden hankintaan, ympäristökasvatushankkeisiin, aluearkkitehtitoimintaan sekä asunto- ja rakennusalan järjestöille niiden suorittamaan valistus- ja neuvontatyöhön. Alueelliset ympäristökeskukset huolehtivat avustusten myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta. Alueelliset ympäristökeskukset myöntävät avustuksia ympäristönsuojelun edistämiseen, rakennusperinnön hoitoon, yleiskaavoitukseen. Ympäristökeskuksen hoitotöihin kuuluu mm. pensaikoiden raivaukset, pärekatot, maitolaiturit, ladot ja vanhanaikaiset aidat.

9.4 Opetusministeriö

Opetusministeriö jakaa vuosittain korjausavustuksia seurojen talojen ja työväentalojen korjaamiseen. Seuratalojen korjausavustuksilla on tarkoitus säilyttää, ylläpitää ja parantaa seuratalojen kulttuurihistoriallista arvoa, rakennusteknistä kuntoa ja toimivuutta. Suomen Kotiseutuliitto antaa myös korjaamiseen ja avustukseen liittyvää neuvontaa.

Avustusta myönnetään nuorisoseurojen, työväenyhdistysten, maamiesseurojen, pienviljelijäin yhdistysten ja osastojen, maataloustuottajain yhdistysten, manttaalisäätiöiden, urheiluseurojen, kotiseutuyhdistysten, kyläyhdistysten, raittiusyhdistysten, VPK-yhdistysten, marittayhdistysten ja puolueosastojen omistamien vapaaseen kansalaistoimintaan tarkoitettujen seuratalojen korjaamiseen. Erityisestä syystä avustusta voidaan myöntää myös muun, vastaavanlaisen yhdistyksen omistaman seuratalon korjaamiseen. Rakennuksen tulee olla vähintään 10 vuotta vanha.

Avustusta myönnettäessä kiinnitetään erityistä huomiota rakennuksen kulttuurihistorialliseen arvoon sekä kokoontumistilojen tarpeellisuuteen alueen väestön sivistys-, harrastus- ym. vapaa-ajan kansalaistoiminnan kannalta.

Korjauskustannusten lisäksi avustusta voidaan myöntää korjausten suunnitteluun, talon toimivuutta parantavien laajennusten rakentamiseen, talon tyyliin soveltuvan kalustuksen ja sisustuksen kunnostamiseen tai hankkimiseen sekä kiinteän erityisvarustuksen parantamiseen tai hankintaan. Avustus voi koskea myös pihapiiriä tai ulkorakennuksia. Erityisestä syystä avustusta voidaan myöntää seurantalot uudesti rakentamiseen. Seurantalot on rakennettu yleensä perinteisiä rakennusmenetelmiä ja -materiaaleja käyttäen ja ne tulisi korjata samojen periaatteiden mukaisesti. Hyvät korjaussuunnitelmat ovat avustuksen myöntämisen edellytys.